

اهمّ ضوابط ایمنی معماری

- نصب آسانسورها در داخل دوربندی پلکان ها ممنوع است همچنین درب آسانسور نباید در مسیر راه خروج (از یک پلکان به پلکان دیگر) باز شود (بند ۴-۱-۴-۳-۴-۳ نشریه ۱۱۲)
- آسانسورها نباید به صورت مشترک با پلکان خروج در یک شفت قرار داده شوند (بند ۳-۶-۲-۱۷-۲-۳ مبحث ۳)
- فضاهای قابل تصرف (واحد های مسکونی ، تجاری ، اداری و) نباید به صورت مستقیم به پلکان باز شود . (بند ۳-۹-۱-۵-۳ مبحث سوم)
- چاه آسانسور به عنوان یک کانال هوایی عمل می کند و لذا راهرو طبقات باید توسط درهای ضد گسترش حریق محفوظ گردد تا از نفوذ دود و آتش به چاه آسانسور و عمل نمودن چاه آسانسور به عنوان دودکش جلوگیری شود . (بند ۱۵-۲-۲-۷-۲-۲ مبحث ۱۵)
- ورود و خروج از آسانسور (ها) به طبقات و بالعکس باید به راحتی و بدون تداخل حرکتی صورت گیرد و فضای کافی جهت انتظار در ورودی و خروجی ها در نظر گرفته شود . راهروی مقابل آسانسور ها باید طبق ابعاد مندرج در جدول ۱۵-۲-۲-۱۵-۴ مبحث ۱۵ طراحی شود .
- چاه آسانسور باید منحصراً برای آسانسور باشد . نصب و عبور هرگونه لوله کابل سیم و تجهیزات دیگر ، به استثنای سیم کشی و لوله کشی برق مربوط به سیستم روشنایی چاه ، کابل های تغذیه و سیستم کنترل مخصوص آسانسور در داخل چاه آسانسور ، ممنوع است . (بند ۱۵-۲-۲-۲-۳-۵ مبحث ۵)
- در صورتی که دیواره های چاه آسانسور از شیشه ساخته شوند مقاومت در برابر حریق ملاک نمی باشد ولیکن باید این شیشه ها از نوع لمینیت شده با ارتفاع متناسب با اندازه های مشخص شده در استاندارد های ملی آسانسور مطابق باشد (بند ۱۵-۲-۲-۳-۳ مبحث ۱۵)
- تمام سطوح شیشه ای با عرض بیش از ۹۰/۱۰۰ متر و مساحت بیش از ۱/۵ متر مربع که مجاورت فضای باز یا معبر قرار دارند ، باید از شیشه ایمن و غیر ریزنده باشند . (بند ۴-۴-۴-۸-۴ مبحث چهارم)
- چاه یا شفت آسانسور باید با ساختار ۲ ساعت مقاوم حریق دور بندی گردد .
- حد اکثر تعداد پله های بین دو پاگرد باید ۱۲ پله باشد . (بند ۴-۵-۱-۷-۵-۴ مبحث چهارم)
- حد اکثر طول مسیر پیمایش دسترس خروج ، بن بست های واقع در این مسیر و طول مسیر مشترک خروج نباید از مقادیر ارائه شده در جدول ۳-۶-۳-۲-۳-۶-۳ مبحث سوم تجاوز کند ، مگر آنکه در ضوابط اختصاصی تصرف مورد نظر مقادیر دیگری بیان شده باشد .
- راه پله های داخلی خروج و شیب راهه های داخلی خروج باید با موانع حریق دوربندی شوند . دوربند ها باید مطابق با الزامات بخش ۳-۵-۸ (دیوار های مانع آتش) ساخته شوند . همچنین دور بند پلکان در مواردی که در بند مذکور ذکر شده است . الزامی نیست (بند ۳-۳-۳-۶-۳ مبحث ۳) هر طبقه ، بر اساس بار تصرف همان طبقه (برای هر ساختمان با توجه به زیر بنا و نوع کاربری محاسبه می گردد) ، باید دارای حداقل تعداد خروج مستقل تایید شده مطابق با جدول ۱۷-۳-۳-۳-۶-۳ مبحث سوم بوده و کلیه اتاق ها و فضای موجود در آن طبقه به این تعداد خروج دسترسی داشته باشد مگر موارد استثنا که در بند ۳-۳-۳-۶-۳-۱۸ مبحث سوم مشخص شده است .
- پله های باز فلزی موسوم به پلکان فرار که معمولاً در خارج ساختمان نصب می شوند به عنوان بخشی از یک راه خروج محسوب نمی شوند . (بند ۳-۳-۳-۶-۳-۱۹-۸ مبحث سوم)

- هر خروج باید به طور مستقیم به بیرون ساختمان تخلیه شود ، مگر آنکه در تبصره بند ۳-۶-۳-۱-۴-۱ سوم تحت شرایطی به گونه دیگری تصریح شده باشد . تخلیه خروج باید در تراز زمین باشد . یا دسترسی مستقیم به آن فراهم سازد . تخلیه خروج نباید دوباره به داخل ساختمان وارد شود .
- عرض راه پله باید دست کم ۱۱۰ سانتی متر عرض مفید داشته باشد مگر آنکه مجموع تعداد متصرفان تمام طبقات استفاده کننده از راه پله کمتر از ۵۰ نفر باشد ، که در آن صورت ، عرض مفید را می توان به حد اقل ۹۰ سانتیمتر کاهش داد . (بند ۳-۶-۴-۲-۳ مبحث سوم)
- در هیچ قسمت از طول مسیر راه پله نباید عرض راه پله ها و پاگردها کاهش یابد . (بند ۳-۶-۴-۲-۳)
- هر کف پله باید حداقل ۲۸ سانتی متر عمق و حداکثر دو درصد شیب داشته باشد . ارتفاع هر پله باید حداقل ۱۰ و حداکثر ۱۸ سانتیمتر به گونه ای مجموع اندازه عمق کف پله و دو برابر ارتفاع آن بین ۶۳ و ۶۴ سانتی متر باشد . (بند ۳-۶-۴-۳ مبحث سوم)
- استفاده از پله های مارپیچ در راه های خروج تنها در واحد های مسکونی یا برای فضایی با مساحت کمتر از ۲۳ متر مربع و دارای حداکثر ۵ نفر بهره بردار ، مجاز است ، مشروط به آن که با رعایت ضوابط مندرج در بند ۳-۶-۴-۷ مبحث سوم طرح شوند .
- در ساختمان های دارای سه طبقه و بیشتر بالای تراز زمین ، حداقل یک پلکان باید تا سطح بام امتداد یابد مگر آنکه بام شیبی تندتر از چهار واحد عمومی در ۱۲ واحد افقی (شیب ۳۳ درصد) داشته باشد . (بند ۳-۶-۴-۱۱ مبحث سوم)
- در گروه تصرف های مسکونی و تندرستی ، علاوه بر راه های خروجی الزامی مقرر شده (مبحث سوم تبصره بند ۳-۶-۱۸-۱) باید تمهیداتی نیز برای فرار اضطراری و عملیات نجات پیش بینی گردد. زیرزمین ها و اتاق های خوابی که در طبقه ششم و پایین تر قرار دارند باید برای فرار اضطراری و نجات ، حداقل یک بازشوی بیرونی که مستقیماً به معبر عمومی با یک صحن یا حیاط باز می شود داشته باشد . (بند ۳-۶-۱۸ مبحث سوم)
- در هر طبقه یا هر بخش از یک طبقه در هر بنا که برای آن دو خروج مجزا از هم طراحی شوند باید خروج ها حداقل برابر با نصف اندازه بزرگترین قطر آن طبقه یا آن بخش فاصله باشد . مگر آنکه ساختمان مجهز به سیستم شبکه بارنده خودکار مجهز باشد که می تواند تا یک سوم قطر کلی کاهش یابد . (بند ۳-۶-۷-۱ مبحث سوم)
- مطابق بند ۴-۵-۱-۳-۶-۱۱۲ دستورالعمل اجرایی محافظ ساختمان ها در برابر آتش سوزی موتورخانه های واقع در داخل بنا فقط باید در طبقه همکف (تراز خروج) ، یا یک طبقه پایین تر از آن (زیر زمین اول) طرح و اجرا شوند و چنانچه در زیرزمین مستقر باشند باید اولاً امکان تهویه طبیعی برقرار شود . ثانیاً تمام مقررات مربوط به بازه های قائم حریق در مورد پله ورود به موتورخانه رعایت گردد .
- کلیه مسیرهای ورودی و خروجی ، راه پله ها پاگردها ، سطوح شیب دار ، بالکن ها ایوان ها و سایر راه روها که ارتفاع بیش از ۷۵۰ میلیمتر از سطح زمین یا سطوح مجاور دارند ، باید مجهز به حفاظ باشند (مبحث بیست و دوم بند ۲۲-۳-۴)
- ارتفاع دست اندازها یا جان پناه از سطح فضا یا بامی که دسترسی افراد به آن ممکن است ، باید از کف تمام شده بام حداقل ۱۱۰ سانتیمتر و از لب پله یا سطح شیب دار حد اقل ۹۰ سانتیمتر باشد (بند ۳-۶-۴۶-۱ مبحث سوم)
- نرده ها در تراس ها و راه پله طبقات باید به صورت عمودی و فاصله خالی بین دو نرده عمودی دست انداز و جان پناه نباید بیشتر از ۱۱ سانتیمتر باشد . در صورت وجود نرده های تزئینی ، نباید از قسمت آن کره ای به قطر بیش از ۱۱ سانتیمتر عبور کند .
- در صورتی که پنجره در فضایی نصب شود که کف آن فضا در ارتفاع بیش از ۷۰٪ متر از زمین یا فضای مجاور ارتفاع داشته باشد ، باید کف آن پنجره در ارتفاع حد اقل ۱/۱۰ متر احداث شده و یا دارای جان پناهی به ارتفاع حد اقل ۱/۱۰ متر از کف فضا باشد . (بند ۴-۴-۸-۹ مبحث چهارم)

- ارتفاع مجاز توقفگاه های متوسط (پارک خودرو بین ۴ تا ۲۵ خودرو) و یا بزرگ (بیشتر از ۲۵ خودرو) ، به منظور تقلیل خطرات ناشی از حریق ، از کف تا سطح زیرین سقف و یا در صورت وجود تأسیسات یا عناصر سازه ای در زیر سقف ، ۲/۴۰ متر می باشد (بند ۲-۱۰-۵-۴-مبحث ۴)
- ستون ها و دیوارهای واقع در توقفگاه های سرپوشیده باید مطابق مباحث سوم و نهم و دهم مقررات ملی ساختمان در برابر آتش مقاوم شوند
- توقفگاه های بزرگ و متوسط باید حد اقل دارای دو راه خروج افراد پیاده مطابق مبحث سوم داشته باشد (بند ۲-۳-۱۰-۵-۴-مبحث چهارم)
- در صورت استفاده از مصالح پلی استایرن منبسط شده ، باید کندسوز (خود خاموش شو) باشد و تمام استانداردها و تأییدیه های سازمان استاندارد و وزارت مسکن راداشته باشد . (بند ۳-۷-۴-مبحث سوم)
- مطابق بند ۸-۹ آیین نامه محافظت ساختمان ها در برابر آتش نشریه ض - ۶۸۲ ارتباط بین واحد ها از طریق سقف کاذب مجاز نبوده و هر واحد نسبت به واحد مجاور آتش بند و دودبند گردد . همچنین واحد های مجزای خواب در هتل ها باید دارای دیوارهای جداکننده آتش باشند (مطابق ضوابط مندرج در آیین نامه مذکور)
- در هر طبقه ، هر آسانسوری که به یک کریدور دارای درجه بندی مقاومت در برابر آتش باز می شود بجز موارد ذکر شده در بند ۳-۱-۱۰-۶-۸-۳-مبحث سوم باید دارای یک لابی آسانسور باشد (بند ۳-۱۰-۶-۸-۳-مبحث سوم)
- در تعیین حداکثر ارتفاع مجاز ساختمان در یک معبر باید به عرض لازم معابر شهری برای دسترسی خودرو های آتشنشانی و همچنین حداکثر فاصله حاشیه معبر تا ساختمان که در جدول ۳-۱۲-۲ مبحث سوم آمده است ، توجه شود (بند ۳-۱۲-۳-مبحث سوم)
- در ابتدا و انتهای پلکان برقی فضای غیر محصور مناسبی در نظر گرفته شود . حداقل عرض این فضا باید به اندازه فاصله لبه بیرونی دستگیره ها بعلاوه ۸۰ میلیمتر از هرطرف بیشتر بوده و عمق آن از انتهای دستگیره حد اقل ۲/۵ متر باشد در صورتی که عمق ۲ متر باشد حداقل عرض باید دو برابر فاصله باید بین مرکز دو دستگیره باشد . (بند ۳-۱-۱۵-۲-مبحث ۱۵)
- حداکثر شیب پلکان برقی نباید از ۳۰ درجه بیشتر شود در صورتی که حداکثر ارتفاع پله و حد اکثر سرعت آن ۵/۵ متر بر ثانیه باشد این زاویه تا ۳۵ درجه قابل افزایش است . (مبحث ۱۵ بند ۱۱-۳-۱۵) رعایت الزامات عمومی فضاهای ساختمان ها مطابق مبحث سوم و چهارم مقررات ملی ساختمان الزامی است .